

Forholdet mellem Rundetaarn og kirken og fordeling af brandassurancen, 1841

Københavns Stadsarkiv, Patronatsarkivet

Trinitatis Kirkes arkiv, Kirkeværgerne 1802/03-1820 [*Der er adskillelige sager der er yngre!*]

Transskriberet af Jesper Vang Hansen, 2005

Indberetningen er udfærdiget af Trinitatis Kirkes akademiske værge professor Hohlenberg.

Til consistoriet

8. Juli 1841

I Anledning af det af mig fremsatte Andragende om at adskille Brandassurancen for Trinitatis Kirke fra Rundetaarn har det kongelige Danske Cancellie, efter at have modtaget en Forestilling desangaaende fra Directionen for Københavns Brandforsikring igennem Universitets Direktionen udbedt sig Oplysning om, i hvilket Forhold Kirken og Taarnet staae til hinanden, og hvorvidt de paa Grund deraf, maatte kunne ansees som tvende særskilte Bygninger; Consistoriet har ved Skrivelse af 1ste Mai d.A. anmodet mig om at sætte det i Stand til at meddele denne Oplysning.

Den kunde vel være tvivlsomt, hvad det er, hvorpaa denne efter Cancelliets Mening skulde gaae ud. Det, som det ved denne Sag formentligen nærmest og egenlige kommer an paa, er Bygningens Forhold til hinanden som saadanne, hvorvidt de ere eller kunne betragtes som saaledes adskilte fra hinanden, at de ogsaa i Brandassurancen kunne afsondres. Men deels vilde man om denne Gienstand, saafremt en speciel oplysning om dette Forhold skulde være anseet fornøden, for at erholde denne formodentligen have henvendt sig til vedkommende Bygningskyndige, deels er, efter hvad jeg har erfaret det Fornødne desangaaende allerede bleven bemærket af Directionen for Brandforsikringen, af hvilke Stadsbygmesteren er Medlem, i dens Forestilling af Sagen til Cancelliet. Paa Grund heraf maatte jeg antage, at den af dette forlangte Oplysning skulde gaae ud paa Forholdet imellem Kirken og Taarnet med hensyn til deres Indtægter, Bestyrelse osv. Forsaavidt der nu herved blot spørges om det Forhold, som for Tiden finde Sted, da er det Consistorium bekiendt, at Kirken og Taarnet i de nævnte Henseender, ligesom og i lang Tid have været, aldeles adskilte fra Kirken. Taarnet tilhører Universitetet, dets Indtægter (af Almanakforpagtningen) tilflyder akademisk Fond, dets Udgifter, ikke blot til Observatoriet, men ogsaa hvad Taarnbygningens Reparation m.v. angaaer, bestrides af den; medens Kirkens Indtægter og Udgifter ere ganske afsondrede fra Universitetets; Taarnet, som bygget til Videnskabens, Astronomiens Tarv og som saadant et akademisk Bygning, henhører i enhver Henseende under Universitetets Bestyrelse; Kirkens vedkommer kun dette, forsaavidt Consistorium er Kirkepatron.

Men jeg har tillige ønsket ved denne Leilighed at kunne meddele en saavidt muligt fuldstændig historisk Oplysning om Oprindelsen og Udvikling af det indbyrdes Forhold imellem disse tvende Bygninger; men endskiøndt jeg til dette Øiemed har anstillet langvarige Undersøgelser og søgt at benytte alle de Kilder, hvorfra nogen Oplysning kunde formodes at være at hente, hvilket ogsaa er

Aarsagen til at denne Sag er bleven opholdt hos mig i nogen længere Tid – maa jeg dog beklage, Intet at have fundet, som kunde tiene til Oplysning af dette Forhold i de ældre Tider. Rimeligvis har det engang været forskielligt fra det nuværende. Kirken og Taarnet ere opførte samtidig; hiin kunde ei heller undvære dette, da Opgangen til dennes Loft kun er igiennem Taarnet; di være ogsaa begge bestemte til akademiske Bygninger, da Kirken skulde være en Studenterkirke, (som den ogsaa i Begyndelsen blev kaldet "den nye Regentskirke"). Og begge bleve rimeligviis bestyrede af Universitetet uden nærmere adskillende Bestemmelser, ei heller med Hensyn til de oekonomiske Forhold. Saadanne maae imidlertid senere sandsynligvis være givne, da Kirken har, eller efterat den var bleven en Sognekirke; men noget nærmere derom har jeg ikke kunnet finde. I de ældre Actum Consistorie kan vistnok findes adskilliget, men af Mangel paa Registre ere de vanskelige at benytte. Det eneste, som jeg ved at giennemgaae adskillige af dem er truffet paa, er en Notits, ere lejlighedsviis meddelt under 23 Januar 1686 ifølge hvilken Jellinge Provsti var bleven lagt "til Trinitatis Kirke og Turris Astronomium"; det kunde deraf synes, at de endnu dengang (flere Aar efter at Kirken var blevet en Sognekirke) i det mindste for en deel have havt Indtægter tilfælleds.

Dog vil Savnet af nærmere Underretning i denne Henseende formentligen ikke kunne komme i Betragtning ved den her omhandlede Sag, hvor det kun kommer an paa de omtalte Forhold. En Bemærkning maa ieg endnu tillade mig at giøre om den. Det er af Brandforsikrings Directionen sat som Betingelse for den attraaede Assurance-Adskillelse, at der paa hver sin Side af den Dør, som fra Taarnet fører ind til Universitets Biblioteket, anbringes en stærk Jerndør. Mig forekommer imidlertid hverken her, eller ved den lille Indgang, som én Omgang høiere oppe er fra Taarnet til Kirkens øverste Loft, en Jerndør at være nødvendig til Betyggelse mod Ildebrand, da det neppe synes muligt, at en i Kirken opkommet Ild giennem nogen af disse Giennemgange, mindst den nederste, hvor indgangen til Biblioteket ei kan udbrede sig til Taarnets øverte Deel, hvor brendbart Stof findes, eller omvendt; og da der desuden i Tilfælde af en i Kirken, navnlig paa dens Loft opkommet Ild, vilde være nødvendigt at holde Communicationen med Taarnet den eneste Tilgang aaben saa vilde en saadan Jerndør mindst som følge deraf kunne anvendes til sit [enkelt linie ikke kopieret]..

Skulde den derfor ansees for uundgaelig nødvendig, saa forekommer det mig rigtigere at anbringe den foran opgangen til Observatoriet; dette er baade i sig selv mere afsondret og Indgangen dertil kan stadigere holdes lukket end til Kirkeloftet.- At Bekostningen ved en saadan Dørs Anbringelse maatte være Kirken aldeles uvedkommende; følger vel ligefrem af sig selv.

Universitetets Skrivelse følger hermed tilbage.